

Katarzyna Malesa

"Problems of Transcription in a multilanguage dictionary", Julia Ostanina-Olszewska, Warszawa 2009 : [recenzja]

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 2, 279-280

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W sprawie początków i koncepcji genologii niemieckiej warto zajrzeć do: *Text- und Gesprächslinguistik. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung* (K. Brinker et al. eds., Tom 1 2000).

4. Podstawowy walor naukowy omawianej monografii M. Maciejewskiego zawiera się moim zdaniem (i) w usystematyzowaniu dyskusji lingwistycznej na temat hipertekstów i teoretycznym ugruntowaniu gatunkowego ujęcia hipertekstu, (ii) w rekonstrukcji i eksplikacji gatunkowej hipertekstów autoprezentacyjnych, (iii) w próbie konfrontacji kontekstu kulturowego leżącego u podstaw tworzenia polskich i niemieckich hipertekstów autoprezentacyjnych. Ma bowiem rację Autor, że: „Ujęcie zdarzeń tekstowych w gatunki ma nie tylko fundamentalne znaczenie dla praktycznego komunikowania. Ich opis jest podstawą uporządkowania tekstów, co czyni procesy komunikacyjne dla jego uczestników bardziej efektywne i czytelne”. (s. 355)

Sambor G r u c z a

Julia OSTANINA-OLSZEWSKA *Problems of Transcription in a multilanguage dictionary*. Wyd. Instytutu Lingwistyki Stosowanej UW, Warszawa 2009, 115 s.

Praca dr Julii Ostaniny-Olszewskiej pt. *Problems of transcription in a multilanguage dictionary* wydana przez Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego w 2009 roku poświęcona jest zagadnieniu transkrypcji fonetycznej w słownikach obcojęzycznych, ze szczególnym uwzględnieniem słownika wielojęzycznego. Autorka podkreśla wagę transkrypcji fonetycznej i jej istotną rolę w procesie nauczania i uczenia się języków obcych. Wskazuje jednocześnie na problem, jakim jest brak ujednoczenia i spójności między systemami transkrypcji w różnych językach – co jest szczególnie istotne w przypadku słowników wielojęzycznych. Autorka dokonuje analizy systemów transkrypcji fonetycznej trzech języków: angielskiego, polskiego i rosyjskiego, ilustrując opisy przykładami. Następnie przedstawia opracowaną przez siebie koncepcję ujednoczonego systemu transkrypcji fonetycznej dla trzech języków: angielskiego, polskiego i rosyjskiego. System ten zastosowany został w *Polsko-angielsko-rosyjskim słowniku biznesmena* (J. Ostanina-Olszewska, T.P. Krzeszowski 2005).

W rozdziale pierwszym omówione zostały teoretyczne podstawy badań, których wyniki przedstawiono w dalszej części pracy, poruszono m.in. takie zagadnienia jak: pojęcie fonemu, zasady transkrypcji fonemicznej i alofonicznej oraz pojęcie transliteracji.

W rozdziale drugim przedstawione zostały wyniki analizy kontrastywnej przeprowadzonej w zakresie systemów fonetycznych trzech omawianych języków: angielskiego, polskiego i rosyjskiego. Uwzględnione tu zostały m.in. spółgłoski

i samogłoski występujące w tych językach, fonemy oraz zjawiska ich dotyczące, takie jak redukcja, asymilacja, elizja i inne.

W rozdziale trzecim Autorka zajmuje się opisem typów transkrypcji w słownikach jednojęzycznych, omawiając kolejno monolingwalne słowniki wymowy języka angielskiego, polskiego i rosyjskiego. Różnice między tymi systemami stanowią problem zarówno w przypadku słowników bilingwalnych, jak i multilingwalnych. Autorka wskazuje tu na potrzebę stworzenia spójnego, zunifikowanego systemu transkrypcji, który mógłby być stosowany w różnego rodzaju słownikach.

Propozycję takiego właśnie systemu transkrypcji, opracowanego przez Autorkę, zawiera rozdział czwarty. Dr Julia Ostanina-Olszewska opracowała zunifikowany system transkrypcji fonetycznej dla trzech języków: angielskiego, polskiego i rosyjskiego, który został następnie zastosowany w *Polsko-angielsko-rosyjskim słowniku biznesmena* (J. Ostanina-Olszewska, T.P. Krzeszowski 2005). Autorka wyjaśnia bardzo szczegółowo zasady prezentowanego systemu transkrypcji, uwzględniając przy tym specyfikę każdego z trzech języków, zarówno w zakresie pisowni, jak i wymowy. Odpowiednie symbole przypisane zostały do charakterystycznych dla poszczególnych języków zjawisk w zakresie fonetyki, takich jak np. wymowa długich i krótkich samogłosek w języku angielskim czy spółgłosek miękkich w języku rosyjskim.

Napisana w języku angielskim praca dr Julii Ostaniny-Olszewskiej *Problems of transcription in a multilanguage dictionary* z pewnością przyczynia się w istotny sposób do rozwoju badań w zakresie fonetyki i transkrypcji fonetycznej. Przedstawiona tu nowa koncepcja ujednoczonego, spójnego systemu transkrypcji dla trzech języków może znaleźć powszechne zastosowanie w nowo powstających słownikach wielojęzycznych. Jednak zainteresowani omawianą tu pracą dr Ostaniny-Olszewskiej mogą być nie tylko autorzy słowników – jest to również ciekawa lektura dla nauczycieli języków obcych, niezaprzeczalna jest bowiem istotna rola wymowy w nauczaniu języka obcego. Książka ta może również zainteresować uczniów, szczególnie dorosłych uczących się języków obcych dla potrzeb zawodowych, w zakresie różnych dziedzin specjalistycznych.

Rzetelnie przedstawione, szczegółowo opisane podstawy teoretyczne nowej koncepcji transkrypcji mogą być przedmiotem zainteresowania językoznawców, ponieważ stanowią nowy przyczynek do badań naukowych.

Praktyczną częścią omawianej tu pracy zapewne zainteresowani mogą być również tłumacze, którzy korzystają z różnego rodzaju słowników z racji wykonywanego zawodu. Podsumowując, można uznać, że praca dr Julii Ostaniny-Olszewskiej stanowi wartościową lekturę, zarówno ze względów naukowych - dla językoznawców, jak i praktycznych – dla wszystkich, którzy zajmują się tłumaczeniem, nauczaniem i uczeniem się języków obcych.

Katarzyna M a l e s a